

ΚΑΛΑΜΑΤΑ, ΚΑΤΟΧΗ, ΑΝΤΙΣΤΑΣΗ, ΑΠΕΛΕΥΘΕΡΩΣΗ ΧΡΟΝΟΛΟΓΙΟ, ΗΛΙΑΣ ΜΠΙΤΣΑΝΗΣ

- **28 Απριλίου 1941:** Η μάχη της Καλαμάτας, η τελευταία στην ηπειρωτική Ελλάδα ανάμεσα στους Γερμανούς και το Βρετανικό Εκστρατευτικό Σώμα
- **11 Μαΐου 1941:** Συντεταγμένη επιστροφή του 9ου Συντάγματος στην Καλαμάτα
- **6-18 Ιουνίου 1941:** Εγκατάσταση Ιταλών στην Καλαμάτα
- **15 Ιουνίου 1941:** Ίδρυση Νέας Φιλικής Εταιρείας
- **27 Σεπτεμβρίου 1941:** Ίδρυση του Ε.Α.Μ.
- **28 Μαρτίου 1942:** Η μάχη της Σαϊδόνας
- **13 Μαΐου 1942:** Εκτέλεση του Ηλία Νοέα που παραδόθηκε μετά τη μάχη της Σαϊδόνας για την αποφυγή αντιποίνων
- **15-16 Ιουνίου 1942:** Διαδήλωση για τη δεκάτη στη Χρυσοκελαριά οργανωμένη από το Ε.Α.Μ. και συγκρούσεις με Χωροφυλακή και Ιταλούς
- **5 Αυγούστου 1942:** Επίθεση ενόπλων ΕΑΜιτών κατά των Ιταλών
- **5 Μαρτίου 1943:** Μεγάλη διαδήλωση στην Καλαμάτα οργανωμένη από το Ε.Α.Μ. κατά της πολιτικής επιστράτευσης
- **Μάιος 1943 (διάφορες ημερομηνίες):** Σπάσιμο των αποθηκών του Α.Σ.Ο. και της Κεντρικής Ένωσης οργανωμένο από το Ε.Α.Μ. και διανομή τροφίμων στους κατοίκους της υπαίθρου
- **24 Ιουλίου 1943:** Μεγάλη διαδήλωση στην Καλαμάτα οργανωμένη από το Ε.Α.Μ. κατά της προώθησης των Βουλγάρων στη Μακεδονία
- **5 Αυγούστου 1943:** Επίθεση του Ε.Λ.Α.Σ. κατά της Ιταλικής φρουράς στην Αρτεμισία.
- **28 Αυγούστου 1943:** Σύμφωνο Δυρραχίου μεταξύ του Ε.Λ.Α.Σ. και του Ελληνικού Στρατού (που δεν τηρήθηκε)
- **8 Σεπτεμβρίου 1943:** Συνθηκολόγηση της Ιταλίας
- **9 Σεπτεμβρίου 1943:** Δεύτερη Γερμανική κατοχή στη Μεσσηνία
- **10 Σεπτεμβρίου 1943:** Επίθεση του Ε.Λ.Α.Σ. σε γερμανική περίπολο στον Αετό
- **11 Σεπτεμβρίου 1943:** Το ολοκαύτωμα του Αετού, οι Γερμανοί κανονιοβολούν από το Κοπανάκι, μπαίνουν με κάθε είδους οχήματα στο χωριό, καίνε 280 σπίτια, σκοτώνουν ή καίνε ζωντανούς στα σπίτια 7 κατοίκους και σε εκκαθαριστικές επιχειρήσεις άλλους 9 στα γύρω χωριά.
- **12 Σεπτεμβρίου 1943:** Εκτέλεση από ένοπλους αντάρτες του απόστρατου μοιράρχου Ιωάννη Γιαλουράκου κοντά στην Υπαπαντή
- **13 Σεπτεμβρίου 1943:** Εκτέλεση 10 πατριωτών που κρατούνταν στις φυλακές Αλεξανδράκη (ιταλοκρατούμενοι) από τους Γερμανούς σε αντίποινα για την εκτέλεση Γιαλουράκου.
- **21 Σεπτεμβρίου 1943:** Εκτελέσεις από Γερμανούς δύο στελεχών του ΚΚΕ (Ρούλης Σαλαβράκος, Αντώνης Σούμπασης) στην περιοχή των Μύλων στη Παραλία
- **10 Οκτωβρίου 1944:** Εκτέλεση 10 πατριωτών από τους Γερμανούς στο Μελιγαλά
- **13 Οκτωβρίου 1943:** Εκτέλεση του διοικητή Χωροφυλακής Μεσσηνίας Σωτήρη Κατή από ένοπλο μέσα στο τρένο στο Ασπρόχωμα – Το ΕΑΜ

διαψεύδει τις πληροφορίες ότι ήταν πίσω από την εκτέλεση και καταγγέλλει ότι είναι έργο της Γκεστάπο

- **14 Οκτωβρίου 1943:** Οι Γερμανοί κηρύττουν την Καλαμάτα σε “κατάσταση πολιορκίας”
- **15 Οκτωβρίου 1943:** Τοποθετείται Νομάρχης ο Δημήτριος Περρωτής (υποψήφιος του Φασιστικού Κόμματος στις δημοτικές εκλογές του 1929)
- **15 Οκτωβρίου 1943:** Εκτελείται από ένοπλους αντάρτες ο νέος διοικητής Χωροφυλακής Ιωάννης Ζερβόπουλος στο σπίτι του στην οδό Σουλίου (Ράχη)
- **19 Οκτωβρίου 1943:** Ο Νομάρχης Περρωτής ανακοινώνει άρση των περιοριστικών μέτρων
- **21 Οκτωβρίου 1943:** Εκτέλεση 4 πατριωτών στο στρατόπεδο
- **22 Οκτωβρίου 1943:** Το πρωί οι Γερμανοί ενισχυμένοι με δυνάμεις από άλλες περιοχές κυκλώνουν την δυτική πόλη (περιοχή όπου εκτελέστηκε ο Ζερβόπουλος και κρύβονταν οι αντάρτες) και συλλαμβάνουν 2.000 άτομα που οδηγούνται στο γήπεδο του “Απόλλωνα” (αργότερα κτίστηκε εκεί το παλιό νοσοκομείο) – Περισσότερα από 1.000 άτομα οδηγούνται στην Αθήνα (με τα πόδια μέχρι την Κόρινθο), 185 στέλνονται στο Νταχάου, επέζησαν οι 60 που ελευθερώθηκαν τον Απρίλη του 1945 από τους Αμερικάνους
- **25 Οκτωβρίου 1943:** Εκτέλεση 2 πατριωτών από τους Γερμανούς στο αεροδρόμιο Τριόδου
- **28 Οκτωβρίου 1943:** Μάχη στην Παλιόχωρα ανάμεσα στον ΕΛΑΣ και τον Ελληνικό Στρατό που έχει σαν αποτέλεσμα τη συντριβή και τη διάλυση του δεύτερου
- **23 Οκτωβρίου 1943:** Ανατίναξη σιδηροδρομικής γέφυρας ανάμεσα σε Διαβολίτσι και Ίσαρη.
- **4 Νοεμβρίου 1943:** Συλλήψεις 18 πατριωτών από τους Γερμανούς στο Διαβολίτσι
- **6 Νοεμβρίου 1943:** Εκτέλεση των 18 πατριωτών στην Τρίπολη ως αντίποινα
- **7 Νοεμβρίου 1943:** Βομβαρδισμός της Μονής Βελανιδιάς από τους Γερμανούς επειδή κρύβονταν αντάρτες
- **12 Νοεμβρίου 1943:** Τραυματισμός Γερμανού στρατιώτη από ένοπλο στη γωνία Αριστομένους και Καίσαρη
- **24 Νοεμβρίου 1943:** Εκτέλεση στην Τρίοδο 10 πατριωτών που κρατούνταν στις φυλακές της Τρίπολης, σε αντίποινα για τον τραυματισμό
- **4 Δεκεμβρίου 1943:** Το Ε.Α.Μ. έχοντας συγκεντρώσει πληροφορίες οργανώνει σπάσιμο αποθηκών με τρόφιμα σε όλη την Καλαμάτα
- **14 Δεκεμβρίου 1944:** Εκτέλεση 3 Μεσσήνιων από τους Γερμανούς στην Τρίπολη
- **13 Ιανουαρίου 1944:** Πυρπόληση του Αλμυρού από τους Γερμανούς – Εκτέλεση 8 πατριωτών
- **27 Ιανουαρίου 1944:** Συλλήψεις εκατοντάδων πατριωτών στην Καλαμάτα από το προδοτικό τάγμα “Λεωνίδας” του Βρεττάκου που έφθασε από τη Σπάρτη με σκοπό την διάλυση του Ε.Α.Μ. – Οδηγούνται στις φυλακές της Τρίπολης – Εκτέλεση των ΕΠΟΝιτών αδελφών Μελιγκώνη στην πλατεία

- **30 Ιανουαρίου 1944:** Εκτελέσεις 7 πατριωτών στην Αλαγονία από τους Γερμανούς που οργανώνουν εκκαθαριστική επιχείρηση σε Καλαμάτα και Ταΰγετο
- **4 Φεβρουαρίου 1944:** Ομαδικές συλλήψεις καλαματιανών στην περιοχή της 23ης Μαρτίου από οπλοφόρους του Περρωτή
- **5 Φεβρουαρίου 1944:** Ενέδρα του Ε.Λ.Α.Σ. σε γερμανική φάλαγγα στον Άγιο Φλώρο που έχει βαριές απώλειες, ενώ πλήθος όπλων πέφτουν στα χέρια των ανταρτών – Καίγονται από τους Γερμανούς τα χωριά Άγιος Φλώρος, Σκάλα, Χριστοφιλέικα και Τσουκαλείικα
- **6 Φεβρουαρίου 1944:** Εκτέλεση 4 πατριωτών από τους Γερμανούς στη Σκάλα
- **8 Φεβρουαρίου 1944:** Ενέδρα του Ε.Λ.Α.Σ. σε γερμανική φάλαγγα στην Καζάρμα που έχει βαριές απώλειες, ενώ ο οπλισμός πέφτει στα χέρια των ανταρτών – Πυρπολούνται Καζάρμα, Γκρούστεσι και Δουβρέικα
- **8 Φεβρουαρίου 1944:** Ομαδικές εκτελέσεις στο στρατόπεδο Καλαμάτας 149 από αυτούς που είχαν συλλάβει οι ένοπλοι του Περρωτή – Τάφηκαν πρόχειρα στα σφαγεία και το έγκλημα αποκαλύφθηκε το Μάιο του 1945
- **13 Φεβρουαρίου 1944:** Απαγχονισμός αντάρτη του Ε.Λ.Α.Σ. από κολώνα του τραμ στην πλατεία 23ης Μαρτίου που κατηγορήθηκε σαν ο δράστης του τραυματισμού του Γερμανού στρατιώτη στην Αριστομένους
- **17 Φεβρουαρίου 1944:** Εκτέλεση 4 πατριωτών από τους Γερμανούς στη Μικρομάνη
- **18 Φεβρουαρίου 1944:** Ίδρυση Ταγμάτων Ασφαλείας στη Μεσσηνία
- **19 Φεβρουαρίου 1944:** Και νέα ενέδρα του Ε.Λ.Α.Σ. στον Άγιο Φλώρο με ανάλογα αποτελέσματα
- **23 Φεβρουαρίου 1944:** Εκτέλεση 50 πατριωτών που είχαν συλληφθεί από ταγματασφαλίτες και κρατούνταν στην Τρίπολη, σε αντίποινα για την εκτέλεση συνεργάτη τους μεταφραστή – Οι περισσότεροι ήταν καλαματιανοί
- **23 Φεβρουαρίου 1944:** Επίθεση του Ε.Λ.Α.Σ. σε Γερμανική φάλαγγα στο Σάλεσι Μεγαλόπολης με βαριές απώλειες για το στρατό κατοχής
- **24 Φεβρουαρίου 1944:** Εκτέλεση 212 πατριωτών στην Παλιόχουνη σε αντίποινα, οι περισσότεροι Καλαματιανοί που είχαν συλληφθεί από το προδοτικό Τάγμα Βρεττάκου
- **21 Μαρτίου 1944:** Εκτέλεση 11 Μεσσηνίων πατριωτών από τους Γερμανούς στην Τρίπολη
- **8 Απριλίου 1944:** Επίθεση του ΕΛΑΣ για την κατάληψη του Μελιγαλά όπου έδρευε μεγάλη δύναμη των Ταγμάτων Ασφαλείας και Γερμανική μονάδα
- **12-22 Απριλίου 1944:** Σε όλη τη Μεσσηνία εξελίσσεται η επιχείρηση “Ερωδιός” σε συνεργασία Γερμανών και Ταγμάτων Ασφαλείας – Εκτελέσεις, συλλήψεις, μη καταμετρημένος αριθμός νεκρών
- **27 Απριλίου 1944:** Επίθεση του Ε.Λ.Α.Σ. σε γερμανική φάλαγγα στους Μολάους, σκοτώνονται Γερμανός στρατηγός και πολλοί από τη φρουρά του – Διατάζονται αντίποινα
- **1 Μαΐου 1944:** Εκτέλεση 30 κρατουμένων πατριωτών στο Νέδοντα από τα Τάγματα Ασφαλείας στο πλαίσιο των αντιποίνων – Στην Τρίπολη

εκτελούνται άλλοι 20 Μεσσήνιοι που κρατούνται στις φυλακές – Στο Μελιγαλά εκτελούνται 10 πατριώτες (και 2 άλλοι την επόμενη ημέρα). Άλλοι 4 Μεσσήνιοι εκτελούνται στο Σκοπευτήριο της Καισαριανής με τους 200

- **29 Μαΐου 1944:** Μάχη στην Ανδρούσα, κατάληψη από τους αντάρτες
- **Αρχές Ιουνίου 1944:** Εκτέλεση ταγματасφαλίτη από αντάρτες στη Μεσσήνη – Πυρπόληση σπιτιών, μαζικές συλλήψεις πατριωτών
- **6 Ιουνίου 1944:** Εκτέλεση 7 πατριωτών και ενός Ιταλού αντιφασίστα στην πλατεία της Μεσσήνης
- **15 Ιουνίου 1944:** Εκτέλεση του αξιωματικού των Ταγμάτων Ασφαλείας Παναγιώτη Γεωργανά από αντάρτες στην οδό Ανδανείας (Μπουλούκου σήμερα)
- **15 Ιουνίου 1944:** Εκτέλεση 15 πατριωτών στο Μελιγαλά
- **16 Ιουνίου 1944:** Εκτέλεση 27 κρατουμένων πατριωτών από τους ταγματасφαλίτες σε αντίποινα
- **12 Ιουλίου 1944:** Θανάσιμος τραυματισμός Γερμανού στρατιώτη σε τυχαίο περιστατικό στο Ασπρόχωμα
- **19 Ιουλίου 1944:** Ενέδρα του Ε.Λ.Α.Σ. σε Γερμανική φάλαγγα στο γεφύρι του Μανούσου ανάμεσα σε Αγορέλιτσα και Χώρα, βαριές απώλειες για τους Γερμανούς, 72 νεκροί και άλλοι 2 ταγματасφαλίτες – Νεκρός από τον Ε.Λ.Α.Σ. ο ταγματάρχης Ηλίας Σφακιανάκης και 17 αντάρτες – Πυρπόληση σπιτιών και φόνοι ηλικιωμένων ως αντίποινα
- **31 Ιουλίου 1944:** Εκτέλεση 3 πατριωτών στην Καλαμάτα ως αντίποινα για το θάνατο του Γερμανού στρατιώτη στο Ασπρόχωμα
- **15 Αυγούστου 1944:** Εκτέλεση 4 πατριωτών στο Νεκροταφείο Καλαμάτας από τους Γερμανούς
- **28 Αυγούστου 1944:** Εκτέλεση 2 πατριωτών στην Καλαμάτα με την κατηγορία ότι αποπειράθηκαν να δηλητηριάσουν το φαγητό των ταγματасφαλιτών
- **5 Σεπτεμβρίου 1944:** Το βράδυ αποχωρούν οι Γερμανοί από την Καλαμάτα, συνοδευόμενοι από ταγματасφαλίτες ως εμπροσθοφυλακή και πλαγιοφυλακή, ενέδρα του Ε.Λ.Α.Σ. από Θουρία μέχρι Άγιο Φλώρο που προδίδεται από συνεργάτες των Γερμανών από τα χωριά
- **6 Σεπτεμβρίου 1944:** Οι ταγματасφαλίτες κυρίαρχοι της Καλαμάτας πανηγυρίζουν... την αποχώρηση των Γερμανών
- **8 Σεπτεμβρίου 1944:** Μεσολαβητική προσπάθεια από Φατσέα και Σακελλαρίου για παράδοση των ταγματасφαλιτών υπό όρους – Η πρόταση του Ε.Λ.Α.Σ. απορρίπτεται από την πολιτική και στρατιωτική ηγεσία των Ταγμάτων Ασφαλείας
- **9 Σεπτεμβρίου 1944:** Επίθεση του Ε.Λ.Α.Σ. στην Καλαμάτα και κατάληψη της πόλης μετά από πολύωρη μάχη – 37 νεκροί από τον Ε.Λ.Α.Σ. και ανάμεσά τους ο συνταγματάρχης Σέρβος
- [Σε όλο το διάστημα της κατοχής έγιναν εκατοντάδες μεμονωμένες εκτελέσεις πατριωτών από Ιταλούς, Γερμανούς και Ταγματасφαλίτες – Μόνον ένα μέρος των θυμάτων έχει καταγραφεί σε διάφορες προσπάθειες]